

İran'daki devalüasyon Türk firmalarını vurdu, 2,5 milyar dolar alacak birikti

ADEM ELİTOK, FATİH KARAKILIÇ
 BURSA
 26/06/2012

Türkiye ile İran arasında 16 milyar dolara ulaşan ticaretin önemli bir bölümünü petrol ve doğalgaz oluştursa da bu ülkeye uygulanan ambargodan özellikle tekstilciler mağdur oluyor. İranlı firmaların, aldığı ürünün parasını ödemekte zorluklar yaşadığı, bu yüzden Türk firmaların alacağına 2,5 milyar doları bulduğu kaydedildi.

Tekstil firmalarının yok denecek kadar az olduğu İran'a mal gönderen çok sayıda Türk şirketi, bu ülkede yaşanan devalüasyonun mağduru oldu. Ambargodan dolayı zor günler geçiren İranlı firmaların, ürün aldığı şirketlere para ödemede zorluk çıkardığı belirtiliyor. Alınan bilgilere göre, Türk firmalarının alacağı 2,5 milyar doları buldu. Yüklü miktarda alacağı bulunanlar, paralarının tamamen elden çıkması endişesiyle isimlerinin açıklanmasını istemiyor. Daha küçük ölçekliler ise yetkililerin devreye girip bankacılık sistemini hayata geçirmesini bekliyor. Bursa Girişimci İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ali Fuat Er'e göre, ihracatçının İran'la yaşadığı sorunların başında kur problemi geliyor. Türk firmaları İran'da dolar üzerinden ürün sattığı için, bu ülkenin para birimi ile dolar arasındaki iniş çıkışlar ciddi kayıplara yol açıyor. Bunu bahane eden İranlı firmalar da ödeme yapmıyor.

Bursa Girişimci İşadamları Derneği (BUGİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Fuat Er, bir diğer sorunun ise tahsilat olduğuna dikkat çekiyor. İran ile ticarete resmiyet sıkıntısı yaşandığını dile getiren Başkan Er, bankaları kullanamayan bu ülke firmalarının Kapalıçarşı'daki dövizciler üzerinden para gönderdiğini kaydediyor. Tahsilatta ciddi sorunlar bulunduğunu anlatan Er, "Firmaların büyük çoğunluğu parasını tam alamıyor. Mesela 300 bin dolar alacağınız var diyelim, İranlı firma diyor ki, '150 bin vereyim helalleşelim'. Bizim ihracatçımız da hepsini kaybetmemek için mecburen bunu kabul ediyor." dedi.

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Celal Sönmez, İran'ın Türk firmaları için güven vermediğini belirtiyor. Alternatif pazarlar bulunmasını öneriyor. Birleşmiş Milletler (BM) kararlarının ardından bu ülke ile ticaret yapan firmaların daha büyük sıkıntılar yaşadığını anlatan Sönmez, şunları söylüyor: "İran'la ticaret konusunda tedbirli olmak lazım. Yeni pazar bulma arayışları içerisinde olmak lazım."

2008'den bu yana İran'a yıllık 2 milyon dolarlık kumaş satan Çayhan Giyim Tekstil Yönetim Kurulu Başkanı Hüsnü Çayhan, alacaklarının resmi yollardan gelmemesini temel sorun olarak anlatıyor. Sarraf dedikleri dövizciler vasıtasıyla paralarının gönderildiğini söylüyor. İran tarafında gümrüklerin yüzde 150 daha yüksek olması sebebiyle konfeksiyon ihracatının illegal yollarla, katır sırtlarında yapıldığını belirtiyor. 4 yıldır İran'a yıllık 2 milyon dolarlık mal satan Essa Tekstil sahibi Serkan Can ise güvene dayalı bir yöntemle çalıştıklarını kaydediyor. İran'daki devalüasyonun Türk firmalarına ciddi zararlar verdiğine vurgu yapan Can, "İran'da bir devalüasyon oluyor, Türk firmaları milyonlarca dolar kayıp yaşıyor. İran zaruri ihtiyaç dediği ürünleri bin 225'ten ödüyor, bunun dışındaki ürünleri lüks tüketim sayıyor ve düşük kurdan ödüyor. Tahsilatımızın yüzde 70'ini kaybediyoruz." ifadesini kullanıyor. Belvü-Atınç Tekstil sahibi Mehmet Atınç ise İran'ın ABD ambargosundan dolayı bankacılık sektörünü kullanmadığını, bu sebeple resmi ticaret

yapamadıklarını dile getiriyor. Türk firmalarının otobüslerle, valizlerle mal gönderdiğini, sınır birliklerinin ise Peşmerge usulü gümrük aldığını aktarıyor. İranlıların da yüksek vergiden şikâyetçi olduğunu anlatan Atınç, valiz ticaretinin sona erdirilmesini bekliyor. Özbeşler Tekstil'den Elif Şahin, 8 yıldır ticaret yaptıkları İranlı firmalarla işlerinin son 3 yılda yüzde 90 düştüğünü bildiriyor. Selinay Moda Tasarım Tekstil'den Necla Yeşilbahçe ise 2009'da ürün teslimatında sıkıntı yaşamadıkları İranlı firmalarla olan ticaretlerinin yaşanan devalüasyonun ardından düştüğüne işaret ediyor.

Türkiye ile İran arasında 16 milyar dolar civarındaki ticaret hacminin önemli bir bölümünü petrol ve doğalgaz oluşturmasına rağmen geçtiğimiz yıl Türkiye'de artan İran sermayeli şirket sayısı dikkatlerin bu noktaya çevrilmesini sağladı. Türkiye'de 2010 yılında 418 olan İran sermayesiyle kurulmuş şirket sayısı, 2011 yılında yüzde 41 oranında artarak 590'a ulaştı. Türkiye'de faaliyette bulunan İran sermayeli toplam şirket sayısı ise 2 bin 140'a ulaştı.